

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Теорія і методика професійної освіти

УДК 37:378

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15256927>

**Підвищення культури наукового мовлення майбутніх докторів
філософії з професійної освіти як основа їх педагогічної майстерності**

Волкова Наталія Павлівна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та педагогіки, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро, Україна,

E-mail: npvolkova@duan.edu.ua,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1258-7251>

Резван Оксана Олексіївна

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри психології, педагогіки і мовної підготовки,

ХНУМГ імені О.М. Бекетова, м. Харків, Україна,

E-mail: rezvanoksana1@gmail.com,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7371-3605>

Олійник Ірина Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро, Україна,

E-mail: iv_oliylik@ukr.net,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1749-1518>

Мединська Світлана Іванівна

доктор філософії з професійної освіти, доцент кафедри іноземних мов,
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро, Україна,

E-mail: medynska@duan.edu.ua,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0138-7246>

Прийнято: 09.04.2025 | Опубліковано: 19.04.2025

***Анотація.** Сучасні вимоги до професійної підготовки докторів філософії у сфері професійної освіти передбачають не лише глибокі наукові знання, а й високий рівень культури наукового мовлення. Це обумовлено необхідністю ефективної наукової комунікації, написання та представлення результатів досліджень, а також викладання навчальних дисциплін на високому академічному рівні.*

Культура наукового мовлення є важливою складовою педагогічної майстерності, оскільки забезпечує здатність чітко й аргументовано формулювати думки, дотримуватися норм академічної доброчесності, а також адаптувати зміст наукового дискурсу до потреб студентської аудиторії.

Дослідження шляхів підвищення культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії з професійної освіти є важливим як для їхньої особистої наукової реалізації, так і для покращення рівня викладацької діяльності у закладах вищої освіти.

***Метою даної статті** обґрунтувати значення культури наукового мовлення як ключового чинника педагогічної майстерності майбутніх докторів філософії з професійної освіти та визначити ефективні шляхи її підвищення.*

***Завдання даної роботи** полягали у розкритті сутності й значення культури наукового мовлення у професійній підготовці майбутніх докторів*

філософії, аналізі основних складових культури наукового мовлення, визначенні взаємозв'язку між рівнем наукового мовлення та педагогічною майстерністю викладача у закладах вищої освіти, визначенні ефективних методів і технологій підвищення рівня культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії.

Для розв'язання завдань дослідження було використано комплекс методів, зокрема: аналіз і синтез теоретичних положень та результатів, представлених у психолого-педагогічній літературі; узагальнення та систематизація наявних наукових досліджень із порушеної проблематики.

Результати дослідження. У статті розглянуто проблему підвищення культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії з професійної освіти як важливого чинника їхньої педагогічної майстерності. Визначено роль наукового мовлення у формуванні професійної компетентності здобувачів вищої освіти, зокрема у контексті викладацької діяльності. Здійснено дефінітивний аналіз головних конструктів наукової розвідки: культура наукової мови, мовлення.

Обґрунтовано ефективність методів навчання, що сприяють підвищенню культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії з професійної освіти (проблемні, дослідницькі, пошукові, евристичні, проєктні, інформаційні, саморозвиваючі, колективні, інтегративні, контекстні, діалогічно-дискусійні, фасилітаційні, ситуаційні, коучингові тощо).

Висновки. Визначено, що підвищення культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії з професійної освіти є необхідною умовою формування їхньої педагогічної майстерності. Оволодіння науковим мовленням сприяє ефективній комунікації, чіткому формулюванню ідей, аргументованому викладу наукових положень та розширенню професійного світогляду.

Ключові слова: наукова мова, мовлення, професійно-педагогічна комунікація, педагогічна майстерність, майбутній доктор філософії з професійної освіти.

**ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ**

**Improving the Scientific Speech Culture of Future Doctors of Philosophy
in Professional Education as a Basis for Their Pedagogical Excellence**

Volkova Nataliia Pavlivna

Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Head of the Department of
Psychology and Pedagogy, Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine,

E-mail: npvolkova@duan.edu.ua,

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-1258-7251>

Rezvan Oksana Alekseevna

Doctor of Pedagogical Sciences, Head of Department of Psychology, Pedagogy and
Language Training and Faculty for work with foreign students, O.M. Beketov

National University of Urban Economy in Kharkiv,

Kharkiv, Ukraine, E-mail: rezvanoksana1@gmail.com,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7371-3605>

Oliinyk Iryna Viktorivna

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor at the Department of the
Department of Psychology and Pedagogy at Alfred Nobel University,

Dnipro, Ukraine, E-mail: iv_oliynik@ukr.net,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1749-1518>

Medynska Svitlana Ivanivna

PhD in Professional Education, Associate Professor at the Department of Foreign
Languages at Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine,

E-mail: medynska@duan.edu.ua,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0138-7246>

Abstract. *Modern requirements for the professional training of Doctors of Philosophy in the field of professional education include not only deep scientific knowledge, but also a high level of scientific speech culture. This is due to the need for effective scientific communication, writing and presenting research results, as well as teaching subjects at a high academic level.*

The scientific speech culture is an important component of pedagogical mastery, as it ensures the ability to clearly and argumentatively formulate thoughts, adhere to the norms of academic integrity, and adapt the content of scientific discourse to the needs of the student audience.

Researching the ways to improve the scientific speech culture of future Doctors of Philosophy in professional education is important both for their personal scientific realization and for improving the level of teaching activity in higher education institutions.

The purpose of this article *is to substantiate the significance of the scientific speech culture as a key factor in the pedagogical mastery of future Doctors of Philosophy in professional education and to identify effective ways to improve it.*

The tasks *of this research are as follows: to define the essence and significance of the scientific speech culture in the professional training of future Doctors of Philosophy, to analyse the main components of the scientific speech culture, to determine the relationship between the level of scientific speech and the pedagogical mastery of a teacher in higher education institutions, and to identify effective methods and technologies for improving the level of scientific speech culture of future Doctors of Philosophy.*

To solve the research tasks, a complex of methods has been employed: theoretical analysis and synthesis of ideas, results, theoretical statements revealed in psychological and pedagogical literature; generalization and systematization of the results of existing research on the indicated issue.

Research results. *The article considers the problem of improving the scientific speech culture of future Doctors of Philosophy in professional education as an important factor in their pedagogical mastery. The role of scientific speech in the formation of professional competence of students of higher education institutions, particularly in the context of teaching activity, is determined. A definitive analysis of the main constructs of scientific research is carried out: culture of scientific language and speech.*

The effectiveness of teaching methods that contribute to improving the scientific speech culture of future Doctors of Philosophy in professional education is substantiated (problem-based, research, search, heuristic, project-based, informational, self-developing, collective, integrative, contextual, dialogical-discussion, facilitative, situational, coaching methods, etc.).

Conclusions. *It is determined that improving the scientific speech culture of future Doctors of Philosophy in professional education is a necessary condition for the formation of their pedagogical mastery. Mastering scientific speech promotes effective communication, clear formulation of ideas, argumentative presentation of scientific positions, and expansion of professional outlook.*

Keywords: *scientific language, speech, professional-pedagogical communication, pedagogical mastery.*

Вступ. Стрімкі світоглядні та соціальні виклики VUCA-світу (V – Volatility – нестабільність, мінливість; U – Uncertainty – невизначеність, непередбачуваність; C – Complexity – складність, багатовимірність; A – Ambiguity – неоднозначність), а також невпинна інтеграція вищої професійної школи у європейський освітній простір актуалізують проблему якості професійної підготовки майбутніх докторів філософії з професійної освіти. Особливої уваги потребує питання формування високого рівня культури

наукового мовлення педагогічних кадрів вищої кваліфікації, які працюватимуть у системі професійної та вищої освіти.

Це обумовлене тим, що сучасний науково-педагогічний працівник на сьогодні як ніколи має комунікувати не лише зі здобувачами вищої освіти, найближчими колегами, а й з різними за фахом людьми, представниками різних наукових, професійних спільнот, віртуальними партнерами, презентуючи власні ідеї, наукові погляди, результати дослідницьких пошуків, застосовуючи вербальні та невербальні засоби комунікації, гнучко використовуючи арсенал комунікативних технологій до вирішення професійних завдань. У зв'язку із зазначеним, особливої актуальності набуває питання пошуку шляхів підвищення рівня культури наукового мовлення здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти протягом навчання в аспірантурі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць дозволив констатувати, що питання культури наукової мови є предметом досліджень значної когорти українських науковців: Н. Бабич [1], М. Баган [2], С. Бирик [3], Т. Гриценко [6], О. Діденко [10], Т. Можарова [12], М. Пентиліук [15], О. Семенов [17], та ін.

Проблеми формування культури наукової мови й мовлення майбутніх докторів філософії репрезентовано в наукових студіях І. Олійник (підвищення культури наукової мови як важливий аспект формування дослідницької компетентності у майбутніх докторів філософії) [13], О. Резунової (формування культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії на заняттях з англійської мови) [16]. Н. Духаніна, Л. Лимар акцентують увагу на формуванні комунікативної компетентності майбутніх докторів філософії у процесі вивчення англійської мови [8; 11]. Ю. Короткова звертається до проблеми удосконалення академічного мовлення здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» під час засвоєння дисципліни «Основи академічного мовлення» [9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний обсяг наукових досліджень, присвячених винайденню шляхів формування культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії, невирішеними залишаються питання щодо сукупності освітніх компонентів освітньо-наукової програми, які спрямовані на вирішення зазначеної проблеми, їх змістового наповнення, винайдення ефективних методів і засобів навчання майбутніх докторів філософії.

На основі практичного досвіду було акцентовано на підходах щодо формування культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії. Окреслено власне бачення шляхів реалізації підвищення культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії з професійної освіти в процесі вивчення дисциплін. Надано практичний коментар щодо використання ефективних методів підвищення культури наукового мовлення в умовах професійного становлення майбутніх докторів філософії.

Формулювання цілей статті. Мета статті – розкрити напрями підвищення культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії з професійної освіти в Університеті імені Альфреда Нобеля.

Виклад основного матеріалу. Перш за все зупинимо свою увагу на основних поняттях, якими послуговуємося в дослідженні, а саме: культура наукової мови, мовлення.

Вагомими є результати дослідження І. Олійник, яка зазначає, що аналіз рівня культури наукового мовлення у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня в майбутніх докторів філософії виявив «низку причин недостатньої сформованості цього конструкту: низький рівень мовно-комунікативної підготовки, недостатнє розуміння призначення різних стилістичних мовних засобів, доречності, застосування варіантних мовних форм у тексті дослідження, що породжує невпевненість щодо якості наукового продукту» [13, с. 64]. Аналіз

джерельної бази свідчить, що дане питання і дотепер залишається дискусійним і потребує подальшого вивчення.

Щодо сутності поняття «культура наукової мови», то студювання наукового фонду дозволило констатувати, що існують різні підходи до його трактування. На думку О. Семеног, головне культури наукової мови полягає в «нормативному застосуванні наукової мови в усній і писемній, діалогічній і монологічній формах, високий рівень мовно-комунікативної культури» [17, с. 6]. Енциклопедія української мови презентує поняття «культура мови» як «рівень володіння нормами усної і писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування» [19].

Щодо культури наукового мовлення, то вбачаємо, що дефініцію даного поняття доцільно доповнити такими параметрами: уточненням обставин мовлення: наукова інформація, що доноситься до різних верств суспільства; зазначенням сфери використання наукового стилю: науково-технічна література, освіта [12].

Провідні українські мовознавці [12, 17] виокремлюють такі основні комунікативні ознаки культури наукового мовлення: змістовність, правильність і чистота, точність, логічність і послідовність, багатство (різноманітність), доречність, доступність, естетичність, термінологічну доцільність.

Розглядаючи цільові орієнтири щодо підвищення рівня культури наукового мовлення у майбутніх докторів філософії, варто насамперед звернутися до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» для третього (освітньо-наукового) рівня, затвердженого наказом МОН України №924 від 26.06.2024 року [18]. У цьому документі окреслено результати навчання, яких мають досягти здобувачі в процесі підготовки. Особливу увагу слід приділити тим результатам, що безпосередньо стосуються формування культури наукового мовлення. Зокрема, це здатність

вільно презентувати й обговорювати результати досліджень, наукові й прикладні проблеми професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, а також підготовки педагогічних кадрів для цієї сфери як державною, так і іноземними мовами, а також публікувати результати наукової діяльності на національному й міжнародному рівнях, брати участь у міжнародних проєктах (РН-1); уміння формулювати й перевіряти наукові гіпотези, ґрунтуючись на системному світогляді й широкому культурному контексті, а також демонструвати здатність обґрунтовано захищати власну наукову позицію з дотриманням академічної доброчесності й професійної етики (РН-2); навички розробки та командної реалізації наукових або інноваційних проєктів у сфері професійної та фахової передвищої освіти, а також у підготовці педагогічних кадрів, що сприяє створенню нового знання або оновленню професійної практики в цих галузях і суміжних міждисциплінарних напрямках (РН-4); здатність розробляти інноваційні методики викладання, навчальні посібники та підручники з урахуванням сучасного наукового світогляду й новітніх педагогічних технологій (РН-7) [18].

Дані орієнтири нами враховано в процесі дослідження.

Зупинимося на підходах щодо формування культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії, які здобувають третій (освітньо-науковий) рівень за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка у ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».

Передусім варто зазначити, що освітньо-наукова програма «Професійна освіта» (ОНП) [14] має на меті підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних науково-педагогічних фахівців. Випускники цієї програми повинні бути спроможними до самостійної науково-дослідної, інноваційної, педагогічної та проєктної діяльності, здатними генерувати нові ідеї й втілювати їх у теорію та практику професійної освіти. Програма також орієнтована на забезпечення якісного супроводу освітнього процесу та

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

креативне вирішення актуальних проблем у сфері професійної освіти, що включає глибоке переосмислення існуючих знань і створення нових цілісних міждисциплінарних концепцій та/або практик.

Освітня складова програми становить 45 кредитів ЄКТС та реалізується упродовж чотирьох семестрів, містить освітні компоненти загальної (18 кредитів ЄКТС) та професійної (27 кредитів ЄКТС) підготовки, серед яких вибіркові освітні компоненти складають 12,5 кредитів ЄКТС [14]. Упевнені, що кожен освітній компонент ОНП «Професійна освіта» забезпечує в тій чи іншій мірі формування у здобувачів культури наукової мови. Проте безпосередньо спрямовані такі: «Іноземна мова для академічних цілей» (ОЗК2), «Педагогічна майстерність викладача закладу професійної освіти» (ВПК1), «Академічне письмо та риторика» (ВПК1.2), «Професійно-педагогічна комунікація» (ВПК1.3), а також практика в педагогічній майстерні та науково-викладацька практика.

Усвідомлюємо, що ключем, який дозволить майбутньому доктору філософії відчинити двері в світову науку, майстерно представити науковій спільноті результати своїх досліджень для обговорення, є знання культури наукового усного й письмового мовлення мовою міжнародного спілкування, якою є англійська. Тому увага викладачів під час вивчення освітнього компонента «Іноземна мова для академічних цілей» спрямована не лише на формування в здобувачів умінь і навичок презентації результатів власних наукових досліджень, обговорення наукової проблеми й опису статистичних даних іноземною мовою, а й ознайомлення їх зі структурою наукової статті та особливостями її написання англійською мовою у відповідності до вимог більшості міжнародних авторитетних наукових журналів, алгоритмом опису окремих етапів наукового дослідження іноземною мовою; формування навичок пошуку наукової інформації в іншомовних наукових публікаціях, роботи з англійськими джерелами професійної інформації та удосконалення навичок

академічного письма для написання наукових матеріалів (статей, анотацій, планів, рецензій, звітів тощо) іноземною мовою. Важливими вбачаємо методичні нароби О. Резунової щодо формування культури написання наукової статті англійською мовою [16, с. 129-130].

У ході вивчення дисципліни «Академічне письмо та риторика» увага майбутніх докторів філософії акцентується на знайомстві з вимогами до мови педагога (правильність, точність, чіткість, доступність і стислість, логічність, чистота, виразність, багатство і різноманітність, доцільність виразів, мовна й мовленнєва стилістика), закономірностями функціонування мовних засобів у науковому стилі, основами системності наукового стилю, стилістичною зумовленістю використання мовних засобів у викладацькій діяльності та під час здійснення наукового дослідження; жанрами усної форми наукового стилю: повідомлення, доповідь, дискусія, опонування; формуванні в аспірантів здатності до самостійної роботи зі стилістичними ресурсами мови, зокрема використанні писемних та наукових стилістичних норм, необхідних для здійснення науково-дослідницької діяльності; сприянні оволодінню здобувачами технологією роботи з науковими текстами, логічної, об'єктивної та послідовної передачі інформації у вигляді схем, планів, тез, наукових статей; удосконаленні здатності до компресії та прогресії наукових текстів та ін.

Аспіранти знайомляться з мовними кліше, які є доцільними для оформлення змістових блоків наукових праць, дисертаційного дослідження, оволодівають етикою ведення полеміки, що вповні відповідає «духу наукового пошуку, в якому не може бути жорстокості в спілкуванні із заочним співрозмовником» [7]. Особлива увага приділена актуальним для професійної освіти темам, що стосуються академічної доброчесності, протидії плагіату, майстерності оформлення наукового тексту та ін.

Розвиток монологічного та діалогічного мовлення, уміння логічно та доступно формулювати думки, дискутувати, обґрунтовувати власну позицію,

використовуючи стратегії усної переконуючої комунікації, є важливим аспектом професійної підготовки. Не менш важливою є здатність доносити професійні знання зрозуміло і недвозначно, аргументуючи й узагальнюючи інформацію для фахівців та широкої аудиторії. Викладач повинен вести аргументовану дискусію, застосовуючи коректні полемічні прийоми, створювати умови для конструктивної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, а також обирати оптимальні методи й форми комунікації. Це забезпечує сприятливий морально-психологічний клімат у командній взаємодії, сприяє налагодженню соціальної та наукової взаємодії, вирішенню конфліктів, а також дотриманню професійної етики та культурного кругозору. Важливим елементом у цьому контексті є освітній компонент «Професійно-педагогічна комунікація». Майбутні доктори філософії усвідомлюють, що основним суб'єктом комунікації в професійному освітньому середовищі є викладач. Він має бути комунікативно освіченою особистістю, здатною свідомо планувати й організовувати свою комунікативну діяльність, ефективно впливати на партнерів, аналізувати інформаційний, емоційний та інтелектуальний зміст їх висловлень, а також оцінювати психофізіологічні й енергетичні стани співрозмовників. Викладач володіє високим рівнем емоційного інтелекту, комунікативними навичками та досвідом, що дає йому змогу ефективно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу [5]. Акцентовано увагу на майстерності емоційно-підтримувальної комунікації викладача, оскільки вона вкрай необхідна для студентів за умов війни, бо знижує їх стресовий поріг і мотивує жити повноцінно, забезпечує досягнення емоційно-ціннісної спільності викладача й студентів.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача закладу професійної освіти» майбутні доктори філософії знайомляться з питаннями педагогічного такту й тактовності педагога, засобами формування професійної уваги та уваги (соціально-перцептивна техніка) у педагогічній діяльності викладача; складовими та функціями професійного

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

іміджу та технологіями його утворення. Акцентується на педагогічній техніці викладача як основі його педагогічної майстерності, зокрема: *техніці мовлення викладача* (фонеційне дихання, мовленнєвий голос, дикція), *техніці педагогічного спілкування*: уміння активно слухати, ставити запитання й аналізувати відповідь, розуміти реакцію інших людей, демонструвати своє ставлення до обговорюваного, орієнтуватися в ситуації; володіти психотехніками, що дозволяють створювати необхідний настрій, знижувати надмірну напругу та хвилювання, долати власну нерішучість, мобілізувати себе і контролювати свої емоції в стресових ситуаціях, управляти своїм емоційним станом.

Викладачі за кожним освітнім компонентом ретельно добирали методи навчання, які б дозволили: по-перше, здійснити «запуск» внутрішніх механізмів саморозвитку, самореалізації й самовдосконалення особистості аспіранта у різних видах мовленнєвої, комунікативної діяльності; змінити стереотипи та усвідомити необхідність особистісних змін; завдяки саморефлексії оцінити власні досягнення рівні культури наукового мовлення; по-друге, орієнтувати на різновекторну партнерську взаємодію, підтримку креативного, плідного діалогу зі здобувачами, творчу співпрацю з науковою спільнотою; по-третє, урахувати унікальність особистості кожного аспіранта та його освітньо-наукових потреб.

Практика підтверджує ефективність таких методів навчання, як проблемний, дослідницький, пошуковий, евристичний, проєктний, інформаційний (наприклад, комп'ютерні ігри, або gamification, з використанням онлайн-інструменту learningApps), саморозвиваючий, колективний (мікрогруповий, груповий), інтегративний та контекстний. Завдяки впровадженню діалогічно-дискусійних методів навчання (диспут, дебати, дискусія, мозковий штурм, круглий стіл) кожен аспірант має можливість висловлювати свої думки та формулювати судження щодо обговорюваних проблем. Це сприяє трансформації навчального процесу у взаємонавчання

(колективне, мікрогрупове), а також розвитку співпраці між аспірантами та викладачами як рівноправними суб'єктами навчання, що базується на взаєморозумінні. Формування спільного поля, яке об'єднує інтереси, дозволяє обопільно розглядати проблеми в конкретних ситуаціях, а також забезпечує координацію (єдність дій, зусиль) та узгодження (формування спільної мети, намірів і мотивації спілкування).

Особлива увага була приділена впровадженню фасилітаційних методів навчання, таких як «автобусна зупинка», mind-mapping, wall crawl, peer-teaching, «світове кафе», storytelling, а також ситуаційних методів, включаючи проблемні ситуації, кейс-метод та комунікативно-ситуаційні задачі. Важливу роль відіграють *стратегії*, зокрема «взаємне навчання», «Письмовий круглий стіл», «Подумайте в парах», а також *технології* колаборативного навчання, такі як «акваріум», «гарячий стілець», мозковий штурм, «метод Дельбека», «метод синектики» [4]. Обираючи зазначені стратегії, усвідомлювали, що їх реалізація надає можливість аспірантам оволодіти здатністю приймати або відхиляти позицію іншого, обстоювати та захищати власну думку, навчальні й наукові здобутки.

Особлива увага була зосереджена на методах коучингу, зокрема на методі конкретних ситуацій та емоційного стимулювання. Для розвитку педагогічної техніки особливо ефективними стали психофізіологічний тренінг, педагогічний рольовий тренінг (входження в ситуації, що моделюють професійну діяльність), а також удосконалення професійних якостей і властивостей, що сприяють підвищенню рівня педагогічної техніки. Окрім цього, аспіранти брали участь у організації круглих столів та клубу аспірантів, присвячених актуальним питанням наукового знання й освіти, а також у проведенні тренінгів, майстер-класів і семінарів з підготовки статей та доповідей.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, зазначимо, що культура наукового мовлення є однією з ключових

компетентностей сучасного викладача-дослідника, засобом самопрезентації, спілкування в науковій сфері, професійної взаємодії з фахівцями. Лише за умови її сформованості майбутній доктор філософії матиме можливість ефективно представити здобувачам вищої освіти, науковій спільноті результати своїх досліджень для обговорення, розкрити свій науковий потенціал.

Упевнені, що представлений у статті досвід підвищення культури наукового мовлення майбутніх докторів філософії, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Професійна освіта» за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» у ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» [14] має перспективу застосування фахівцями, які здійснюють підготовку майбутніх викладачів та науковців-дослідників.

Подальших наукових пошуків потребує віднаходження нових можливостей освітньо-наукової програми, її змістового й технологічного забезпечення щодо підвищення культури наукового мовлення здобувачів освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів : Світ, 2003. 432 с.
2. Баган М. П. Культура української наукової мови: [посіб. для самостійної роботи студентів]. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2022. 48 с.
3. Бибик С. Культура наукової мови // Культура слова. 2011. Вип. 74. С. 177-181.
4. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
5. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
6. Гриценко Т.Б. Українська мова та культура мовлення : [навч. посіб. для

студентів аграрних вищих навчальних закладів та коледжів]. Вінниця: Нова книга, 2003.

7. Дорошенко С.І. Наукові простори: вибрані праці. Харків: «Нове слово», 2009. 488 с.

8. Духаніна Н.М. Особливості навчання іноземних мов здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD). Молодий вчений. 2018. № 4 (56): С. 489–492.

9. Короткова Ю.М. Удосконалення академічного мовлення здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії». Правовий часопис Донбасу. 2021. № 4 (77). С. 179–184. doi: 10.32366/2523-4269-2021-77-4-179-184.

10. Культура наукового мовлення : навчальний посібник / О.В. Діденко та ін. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2019. 248 с.

11. Лимар Л.В. Структура та зміст англomовної академічної комунікативної компетентності майбутніх докторів філософії галузі «Охорона Здоров'я». Медична освіта. 2021. № 4. С. 90–96.

12. Можарова Т. Культура наукового мовлення. Вісник КДУ імені Михайла Остроградського. Ч. 1. Гуманітарні науки. Випуск 5/2010 (64). С.169-173.

13. Олійник І.В. Підвищення культури наукової мови як важливий аспект формування дослідницької компетентності у майбутніх докторів філософії. *Освіта та педагогічна наука*. 2021. № 1 (176). С. 63-71.

14. Освітньо-наукова програма «Професійна освіта» третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро. URL: https://old.duan.edu.ua/images/head/Quality_Edu/OPP_drafts/2023-2024/prof_osv_2023_2024_draft.pdf

15. Пентилюк, М.І., Маруніч І.І., Гайдаєнко І.В. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. / К. : Центр учбової літератури, 2011. 221 с.

16. Резунова Л. Формування культури наукового мовлення майбутніх докторів

філософії на заняттях з англійської мови. Актуальні питання гуманітарних наук.
Вип 23, том 3, 2019. С. 128-132.

17. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

18. Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, ступінь доктора філософії, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). 2024. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2024/26.06.2024/015-Profesiyna.osvita-doktor.filosofiyi-924.vid.26.06.2024.pdf>.

19. Українська мова: Енциклопедія / НАН України; Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут української мови / В.М. Русанівський (голова ред. кол.). К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с.